# GAZETA LWOWSKA

We Srodę **Nro. 137.** 30. Listopada 1825.

## WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— Z *Wiednia dnia* 21. *Listopada.* —

N. Pan raczył rzeczywistemu tayneniu Stanu i Konferencyi Radcy, Baronowi Stürmerowi, nayłaskawiey dozwolić, aby przyiął i nosił order W. Krzyża Zasługi Cywilney, który otrzymał od zmarłego Króla Bawarskiego.

## WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

### Ameryka Hispańska.

Gazety Mexykańskie dochodzące do d. 31. Sierpnia zawieraią Mowę Prezydenta tey Rzeczypospolitey, mianą przez niego w dniu otworzenia nadzwyczaynego posiedzenia Kongressu, i Zdanie Sprawy uczynione Kongressowi przez Sekretarza Izby Skarbowey ze stanu finansów. Z tego Zdania Sprawy okazuie się, iż 1,256,358 dolarów starczyło na opędzenie wydatków Rządu w różnych Wydziałach. Pod rubryką nadzwyczaynych wydatków widziemy, że Posłowi Mexykańskiemu w Londynie, P. Michelena, przesłano summę 50,000 dolarów do iego rozporządzenia; iż stósownie do ugody, potrzeba zapłacić 31,000 dolarów osadzie okrętu liniowego Azyia i bryga Konstancyia, i że koszta wysłanego do Rzymu Poselstwa wynoszą 26,005 dolarów.

Gazeta Alvaradzka donosi, że Deputowani Rządu Kuby, mieniący się kupcami, wemknęli się do Mexyku, i tamże niepokoiące wieści rozsiewali, utrzymuiąc tymczasem potaiemne listowanie z nieprzyiaciołmi kraiu. Toż samo pismo radzi, aby iak nayśpiesznicy posłać wyprawę do Kuby.

W Mexyku uczyniono przełożenie: utworzyć Kompaniią Wschodnio-Indyyską, którey okręty wypływać będą z portu tego Panstwa nad morzem spokoynem położonego. Rząd przyiął chętnie to przełożenie.

Twierdza Callao ieszcze w d. 20. Czerwca trzymała się. Podtenczas bawił Boliwar w Arequipa, gdzie dowiedział się o uznaniu niepodległości Kolumbii ze strony Anglii. Jenerał Sucre stał przy końcu Kwietnia ze swoią główną kwaterą w Potosi.

### Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Gazeta Mexykańska: *Michiguan-Herald* z d. 2. Września donosi o wielkiey Radzie odprawioney w d. 4. Sierpnia między wielu pokoleniami Indyyskiemi, iako to: Sacs (Sioux), Foxes i Chippawas, w liczbie 3,600, a Kommissarzami Ziednoczonych Stanów: Governorem Cass i Jenerałem Clark, w celu zrobienia między niemi pokoiu i oznaczenia granic kraiu każdemu pokoleniowi. — Po dwunastodniowych układach stanął między niemi pokoy.

We Florydach ma być założony kanał dla połączenia morza Atlantyckiego z zatoką Mexykańską. Długość kanału St. Augustino wynosi właściwie 90 mil Angielskich, atoli przy użyciu obiedwóch rzek St. John i Savanna ogranicza się na 18 milach.

W Londynie otrzymano Gazety Nowo-Yorkskie dochodzące do d. 21. Października. Urząd Skarbowy Ziednoczonych Stanów ogłosił, iż życzy sobie zaciągnąć pożyczkę 10,400,000 dol. na 4 1/2 procentu.

### Hiszpania.

Gazeta Madrycka z d. 31. Października zawiera następuiący wyrok Królewski: Do Gubernatorów Jeneralnych Kapitanów i Kommendantów Moich Królestw, w Ameryce i Wyspach Filipińskich. Już §. 7. wyroku z d. 25. Grudnia 1823 zapowiedziano Państwom Moim po tamtey stronie morza, iż przywrócony do praw zupełnego Władztwa, wszystkie korzyści i mieysca w osadach podczas Konstytucyi nadane, potwierdzam, iak dalece nie zależą od Konstytucyi, lub nie są nowego utworu. Stosuiąc się do tego, co Mi od owego wyroku przez Radę Moią Indyyska przedstawiono, sądzę za rzecz słuszną, oświadczyć, że amnestyia udzielona zamorskim Dissydentom przez Kortezów pod d. 9. Października 1820 w pomienionym §. 7. wyroku z d. 26. Grudnia 1823, przez który Państwom Moim zamorskim podczas Rządu Konstytucyynego udzielone łaski i korzyści potwierdzam, iest obiętą. W Eskuryialu d. 6. Paźdz. 1825. — »Ia, Krol.«

### Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Ratyfikacyie zawartego między Angliią i Kolumbiią traktatu wymienione zostały w d. 7. Listopada w Londynie między Ministrem Kanningiem a Posłem Kolumbiyskim, Hurtado.

Na posiedzeniu Związku Katolickiego odprawionem w d. 5. Listopada w Dublinie wniesiono między innemi, iż w trzech ostatnich latach wystawiono w Anglii 30 Katolickich kościołów, a 8 iest rozpoczętych.

---

Listy z Kalkuty wystawiaią bardzo pomyślny stan woyska Angielskiego w Państwie Birmańskiem. Okolica Prome, gdzie stał Jenerał Campbell, była spokoyną. Posiłki, których Birmanie z Avy spodziewali się, na wiadomość o wzięciu wspomnioney twierdzy spiesznie powróciły, i zdawało się, że między Prome i Stolicą Ummerapora nie było iuż żadnego korpusu nieprzyiacielskiego.

Podług wiadomości z Kalkuty z d. 30. Maia użyte dotąd okręty woienne przeciwko Birmanom poczęto w ostatnich 14 dniach t. m. odsełać. Z 70 wielkich okrętów woiennych chciano tylko 20 zatrzymać, aby z tych zaopatrzyć żywnością korpusy woyska będące w Rangoon, Arrakan i Rauree.

Rząd otrzymał listy od Kapitana Franklina z zamku Chepewyan z d. 25. Czerwca. Przed początkiem zimy spodziewał dostać się aż do morza niedźwiedziego. Wszystka osada była zdrową.

W osadzie Angielsko-Północno-Amerykańskiey Nowym Brunswiku, spaliło się miasto Mirimichi wraz ze wszystkiem, co iewięcey iak na sto mil Angielskich otaczało. Już pierwey wszczął się ogień na sąsiednich polach, pędzony tak szybko przez raptowny orkan ku Mirimichi, iż blisko 200 ludzi zginęło, a więcey iak 600 zostało ranionych.

Przechód, który pod Tamizą zakładaią będzie zapewnie w Maiu 1827 ukończony.

## Francyia.

Król powrócił w d. 12. Listopada z Delfinem z Fontainebleau do Tuileryiów.

W d. 13. złożyli Królowi uszanowanie Ministrowie, Nuncyiusz, Posłowie: Hiszpański i Neapolitański, Marszałkowie i t. d.

W d. 9. Listopada wieczorem była u P. Villela rada handlowa.

Margrabia Hastings (Lord Moira) miał zaszczyt w d. 9. Listopada w Fontainebleau być Królowi przedstawionym i z nim ieść obiad.

Pożyczka Haytycka, iak Gwiazda zapewnia, utrzymywała się w cenie 83 1/2, a nabywcy złożyli w d. 10. Listopada pierwszą wypłatę. (Takową zapisano w d. 12. t. m. 832 fr. 50 centy.; zatem wcześnieysza wiadomość o upadku tey pożyczki nie była pewną.

---

Xiążę Talleyrand, który niedawno był w Szwaycaryi, mieszka teraz w wieyskim domu pod Marsylyią, gdzie zimę przepędzić zamyśla. Równie tamże bawi od kilku tygodni Marszałek Suchet.

Jenerał Wice-Hrabia Montelegier, Gubernator Korsyki, umarł tamże w d. 2. Listopada.

Wiadomość przez niektóre pisma Paryzkie o przybyciu do Paryża znanego Jenerała Roche udzieloną, też same pisma ogłaszaią teraz za bezzasadną.

---

Emanuel de Las Casas, syn znanego Hrabiego Las Casas był w niebezpieczeństwie utracić życie w d. 11. Listopada. Wszystek czas popołudniowy przepędził u oyca swoiego w Passy, a około godziny 8mey wieczorem udał się znowu do Paryża, gdy prawie na dwadzieścia kroków od domu przy ulicy *Hautmoulin* w Passy został napadnięty i ugodzony puginałem w lewy bok przez suknię wierzchnią, lecz szczęściem raz ten osłabiły karty wizytowe w puilaresie będące, który przy sobie nosił. P. Las Casas nie straciwszy odwagi poymał skrytobóycę i rzucił go na ziemię, lecz w tey chwili odebrał znowu drugi raz nieco głębiey zadany w lewe udo. Zaczął więc wołać o pomoc, a zabóyca wstał i uciekł. P. Las Casas zawlokł się znowu do domu oyca swoiego, krew poczęła tak mocno płynąć z rany, iż utracił siły, i o kilka kroków od domu upadł bez przytomności. Przybiegli na pomoc służący, zanieśli go do domu, gdzie rany opatrzone zostały i uznano, iż nie są niebezpiecznemi; a dnia następuiącego mógł iuż przyymować odwiedziny. Podług iego zeznania towarzyszyła zabóycy druga osoba, będąca na boku zapewne na czatach. P. Las Casas, nim ieszcze dóm opuścił, widział te obiedwie osoby, że koło domu kręciły się. O powodach do tego zabóystwa nic ieszcze nie słychać. Rodzina Hrabiego przypisuie takowe zemscie prywatney, a podług zeznania P. Las Casas zaboyca mowił złamanym ięzykiem Francuzkim. Wachmistrz żandarmeryi udał się natychmiast na mieysce, dla spisania wywodu słownego, i kazał okolicę przeyrzeć nadzwyczaynemu patrolowi. Oddział gwardyi narodowey patrolował tamże po ulicach, lecz dotąd wszelkie badania były daremnemi.

## Włochy.

Według wiadomości z Rzymu zdrowie Oyca Ś. ciągle się polepsza; iuż w swoiey prywatney kaplicy może Mszą miewać, i mało w dzień w łożku leży. — Hrabia Palin, który dość długi czas był Posłem Szwedzkim przy W. Porcie, przybył do Rzymu.

Z różnych okolic Niemieckich przybywaią ieszcze artyści; z Anglii iest ich tu blisko trzydziestu; maią oni własną akademiią; koszta utrzymania oney są przez nich samych, lub miłośników opędzane. Xiążę Devonshire i Sir Watkin William Wynn podpisali każdy po 1000 f. st. —

Winobranie mnieysze tego roku iak przeszłego o 5o procentu, lecz wino nierównie lepsze.

---

Królestwo Ichmość Sardyńscy ziechali do Genui w d. 6. Listopada. Przy wieździe Królestwa Ichmość powiewały bandery okrętów Królewskich stoiących w porcie, pomiędzy któremi był także okręt liniowy *il Commercio*, użyty do wyprawy przeciwko Tripolis, a bateryie zamkowe dawały salwy. We dwa dni poźniey rozkazał Król Naczelnikowi Admiralicyi, Hrabiemu Geneys, przedstawić Sobie Kaw. Sivori, który dowodząc wyprawą świetnie oney dokonał, iakoteż innych Oficerów okrętu liniowego, i w wyrazach naypochlebnieyszych oświadczył onym Swoie upodobanie.

## Zjednoczone Niderlandy.

Z Batawii donoszą pod d. 2. Lipca: W d. 25. Maia otrzymaliśmy z Macassara przez Surabaya, wysłanym umyślnie okrętem depesze, o wyprawie pod Jenerałem Majorem van Geen do zatoki Boni; wyprawa ta tak się tam dzielnie popisała, że woysko Królew. w d. 3o. Marca weszło do stolicy Królestwa Boni, wziąwszy warownie nieprzyiaciela, które miały zasłaniać go od morza a niedopuszczać naszym lądowania, a które 60 działami różnego wagomiaru były osadzone.

W d. 17. otrzymaliśmy potwierdzenie tego przez korwetę osady: Zwaluw. Jenerał van Geen zatrzymawszy się kilka dni w stolicy i przeciągnąwszy w głębi kraiu na kilka godzin drogi w rozmaitych kierunkach, niepowziął nic więcey o nieprzyiacielu, a z tąd zapewniony, że Xiążęta w różnych punktach schronili się w góry, rozpoczął odwrót do Macassaru, i w d. 19. i 20. Kwietnia stanął w zatoce zamku Rotterdam z okrętami należącemi do floty. Jedna kolumna pod Majorem le Bron szła lądem poprzek przez Państwo Boni, i w dniach iedynastu stanęła w Maros, niedowiedziawszy się nic więcey o połączeniu się nieprzyiaciela. Pochod ten, tem iest ważnieyszy, że dawniey powątpiewano o przeyściu z takim korpusem woyska, przezco pewną okazuie się rzeczą, iż ieżliby wiatr nieustaiący (Moosson) niedozwolił opłynąć i dosięgnąć morzem zatoki Boni, tedy zawsze będzie można lądem wniyść w środek kraiu. Do Macassaru nadeszło iuż było od kilku dni 25o ludzi posłanych z Amboine do tey wyprawy. Jenerał dowodzący uzbraiał wyprawę do Supa, ieszcze przez Króla Sinderinga oblęganey a Major Inżynierów van der Wyck i Porucznik Adjutant van Geen popłynęli z małym oddziałem na brygu Shiwa dla uprzedniego rozpoznania nieprzyiaciela.

Gazety nasze zawieraią doniesienia o zaięciu niegdy Angielskich posiadłości na wyspie Sumatra. Padriesy, przeciągali oddziałami ku stronie Padanga, lecz przez samych Malaiów zostali odparci, i dalsze doniesienia z zachodnich brzegów są bardzo pomyślne. Zamowiono tam lino z Niderlandów, i aby się zapewnić o wzorach iakie się Malaiom podobaią popłynął kraiowiec do Europy. W Palembangu panowała spokoyność.

Równie pomyślne dochodzą doniesienia z Borneo. Powstanie w wyższey krainie pod Pelokkanem za użyciem zbawienney surowości, zostało w Lutym i Marcu utłumione, podobnie odparto także do Pontianaku zawsze buntuiących się Chińczyków, którzy uderzyć chcieli na zamek Manpawa. Pisano w prawdzie z Banjermassing, że rozboynicy morscy chcą się poddać; atoli z Pontianaku donoszą przeciwnie, i że niestety! Rezydent van Grave i urzędnik Pelletier, którzy odważyli się na ośmiu rozboyników, poginęli.

Oto iest wykaz dochodów Państwa wyięty z proiektu na rok 1826 przełożonego drugiey Izbie. Dochody nadzwyczayne: 12 mil. 927,861 ZR. Pochodzą z nadrostu w roku 1823, 370,000 ZR.; cła, na opędzenie nadzwyczaynych wydatków 4 mil. 55o,000 ZR.; dochod z dóbr Xięcia Fryderyka 190,000 ZR.; loteryia 1 mil. 28o,000 ZR.; przypadkowe dochody 907,456. ZR.; Opcentów na stałe i niestałe podatki 5 mil. 63o,4o5 ZR. Podatki stałe 25 mil. 219,48o ZR.; podatek gruntowy 16 mil. 64,48o ZR.; osobisty 7 mil. 18o,000; (wartość naymu 1 mil. 600,000 ZR.; od okien i drzwi 1 mil. 700,000 ZR.; od ognisk 1 mil. ZR.; od ruchomości 1 mil. 900,000 ZR.; od sług 570,000 ZR.; od koni 410,000 ZR.;) podatek patentowy 1 mil. 975,000 ZR. — Podatki nie stałe: (stępel 7 mil. 7,847 ZR.; podatek spadkowy 3 mil. 446,913 ZR.;) 10 mil. 454,76o ZR. — Akcyza (sól 1 mil. 65o,000 ZR.; opłata od mlewa 4 mil. 670,000 ZR.; podatki od rzezi bydła 2 mil. 25o,000 ZR.; wino 2 mil. 118,000 ZR.; czynsz od wodki 4 mil. 234,000 ZR.; piwo 3 mil. 300,000 ZR.; ocet 139,000 ZR.; cukier 1 mil. 64,000 ZR.; pieczęć kolekcyyna 971,28o;) 20 mil. 3o6,25o ZR.; ostatnie trzy rubryki razem 56 mil. 70,49o ZR.

## Niemcy.

Jego Król. Mość Xiąże Kumberlandyi przybył w d. 19. Listopada do Frankfortu.

Gazeta Monachiyska donosi z d. 17. Listopada: Następczyni Tronu Pruskiego po nader czułem pożegnaniu z Królową Jey Mością swoią dostoyną Matką udała się do Berlina.

Gazeta Speyerska opowiada: »W d. 4. Listopada, Deputacyia z Bawaryi Nadreńskiey miała szczęście wynurzyć Królowi Ludwikowi I. uczucie mieszkańców Cyrkułu Reńskiego względem nagłego zeyścia Króla Maxymiliana Józefa, i wstą-

pienia na tron teraz uwielbianego Monarchy. Krol przyiął Deputowanych z szczególnem upodobaniem i raczył z nimi nayłaskawiey i nayuprzeymiey rozmawiać.

Gazeta w Karlsruhe wychodząca donosi z tegoż miasta z d. 12. Listopada: Dnia wczorayszego powróciła tu znowu Królowa Fryderyka z Xięciem Gustawem i Xiężniczkami córkami i orszakiem, odwiedziwszy Dwór Monachiyski.

## Prussy.

Gazety Berlińskie z d. 14. t. m. donoszą: »Król Jego Mość raczył Jenerała Adjutanta Bawarskiego Xięcia Loewensteina przysłanego w d. 11. z doniesieniem o śmierci Króla Maxymiliana Józefa Bawarskiego, iakoteż o wstąpieniu na tron Króla Ludwika, przyiąć i po posłuchaniu zaprosić do swego stołu.

Król oświadczył, iż chcąc wspierać wysadzanie dróg sztucznych drzewami owocowemi, udzieli w tey mierze osobom prywatnym i gminom prawa własności, ieżli osadzenie własnemi podeymą kosztami i innym stosownym poddadzą się warunkom. Droga ośm mil idąc z Wittenberga do Hally iuż iest wysadzoną.

Gazeta Kolońska pisze: Król Jego Mość Pruski raczył przeznaczyć 70,000 talerów na kończenie reparacyi Katedry Kolońskiey, która to summa ma być w ciągu sześć lat użytą. Tak więc są środki, aby to powszechnie zastanawiaiące dzieło mistrzowskie Niemieckiey budowy zachować od zniszczenia dla współczesnych i potomności.

---

Król Jego Mość raczył dotychczasowy Zarząd podatków niestałych któremi się Rząd w prowincyi Poznańskiey trudnił, poruczyć prowincyynemu Dyrektorowi podatków, i do tego mianował Nadradcę finansowego Loeflera.

## Rossyia.

Korrespondent Hamburgski donosi z Petersburga z d. 29. Października: Podług urzędowych wiadomości z Taganrogu z d. 10 t. m., tameczny klimat miał pomyślny wpływ na zdrowie Cesarzowey Jey Mości. Cesarz Jegomość spodziewany tu iest prawie z końcem przyszłego miesiąca. W połowie bieżącego chciał N. Pan przedsięwziąć podróż do prowincyy nad Donem i do Besarabii. — W d. 26. obchodzono tu uroczyście urodziny N. Cesarzowey Jey Mości matki. Onegday był pogrzeb astronoma Szuberta. Za ciałem szli: Minister publicznego oświecenia, Admirał Szyszków, wraz z Członkami akademii. — Kawalerowie orderu S. Włodzimierza obchodzili niedawno uroczystość tegoż orderu w pałacu zimowym Cesarskim. Z 90 Kandydatów do wyboru przełożonych, tylko 20 ten order otrzymało. — Wartość towarów do Rygi w ciągu Sierpnia wprowadzonych wynosiła 1,366,848 rub.; do Taganroga zaś w tym samym czasie 657,550 rubli. Wywoz towarów Rossyyskich z Rygi podniosł się do 4,303,751 rub. — Na wzniesienie pomnika dla bohatera Dmitrego Dońskiego złożono iuż 54,000 rubli.

Uniwersytet Charkowski będący pod dotychczasowym dozorem Radcy Stanu Perowskiego, obchodził w d. 11. Września uroczystość swego założenia. Wszyscy Urzędnicy Uniwersytetu, uczniowie, pierwsze woyskowe i cywilne Władze, nayznakomitsi Duchowni i t. d. byli obecnymi. Po mowach, po między któremi grała muzyka odczytał Sekretarz konferencyi Professor Suhomłynów ostatnie zdanie sprawy Akademii. Podług tego P. Daniłowicz dotąd Professor w Uniwersytecie Wileńskim otrzymał katedrę prawa Rossyyskiego. Zasłużony Radca Kolegii, Professor prawa natury, pol tycznego i narodow, umarł. N. Cesarzowa Elżbieta raczyła gabinet monety Uniwersytetu znacznie pomnożyć bogatym zbiorem złotych srebrnych i miedzianych medalów. Przy zmianie roku teraźnieyszego w obwodach naukowych, odięto Uniwersytetowi Gubernie Oreł i Woroneż, natomiast dodano prowincyie Kaukazką i Georgiią, Besarabiią, Mingreliią i Imirete. Tenże Uniwersytet liczy 314 uczniów; w roku tym przyięto nowych 80. W całym obwodzie Uniwersytetu iest 13,216 uczących się osób.

---

Wiadomości z Petersburga, z d. 1. Listopada zawieraią:

N. Pan dozwolił bezpłatnego wywozu smoły do prowincyi Besarabskiey.

Ukaz Cesarski rozkazuie uwolnić wszystkich żołnierzy w czynney służbie będących, którzy z d. 1. Września czas służby przepisany skończyli.

Uchwała Rady Państwa przez Monarchę potwierdzona, dozwala wszystkim kupcom, którzy z powodu publiczney usługi, lub ofiar patryiotycznych otrzymali ordery, używać dla siebie i swoich potomków szlachectwa, nawet gdyby daley swem trudnili się powołaniem.

Taganrog teraźnieysza rezydencyia N. Cesarzowey Elżbiety, będzie nowo upiększona. Na rozkaz Cesarza tameczne wyborne budowy kwarantany, wystawione z drzewa, maią być powiększone i z kamienia wzniesione.

Hetman Kozaków, Jenerał Porucznik Iłowayski przybył z Nowego Czerkuska do Taganrogu dla złożenia N. Cesarzowi Jego Mości swego uszanowania.

W ostatnich dwóch miesiącach tak silne burze na morzu Azowskim panowały, iż żegluga zupełnie przerwaną były.

---

Redakcyia Jozefa Bensy; Druk Piotra Pillera.